

Zitting 1982–1983

17 795

Verhoging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting voor het jaar 1983

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Overeenkomstig de toezeggingen, gedaan in het debat naar aanleiding van de regeringsverklaring, hebben de Ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Financiën en van Economische Zaken bij brief van 9 december 1982 (kamerstuk 17 666, nr. 4) aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een notitie over de koopkrachtontwikkeling in 1983 doen toekomen.

In die notitie zijn de uitkomsten neergelegd van de besluitvorming in het kabinet ten aanzien van de bijstelling van de koopkrachtontwikkeling in 1983. Bij de besluitvorming is meegewogen hetgeen van de zijde van de sociale partners in het overleg met het kabinet op 26 november en 4 december 1982 naar voren is gebracht. Ter voorbereiding van het overleg op laatstgenoemde datum waren door het kabinet bij brief van 3 december 1982 aan het bestuur van de Stichting van de Arbeid en aan de Raad van Overleg van de Handel enige voorkeuren en richtingen aangegeven. Omtrent het overleg en de genoemde brief is in de notitie van 9 december jl. verslag gedaan. Op 14, 15, 16 en 20 december 1982 is in de Tweede Kamer over deze notitie beraadslaagd.

Met koopkrachtverbetering door middel van door het kabinet voorgestelde en inmiddels van kracht geworden maatregelen met betrekking tot het minimumloon en de sociale uitkeringen (nominale aanpassing met 1%), de kinderbijslag (geen bevrozing voor 1983 voor de eerste twee kinderen) en de voorziening voor de echte minima is een bedrag van f 825 mln. gemoeid. Voor de financiering van deze tegemoetkomingen is een maatregel in de sfeer van de loon- en de inkomstenbelasting met betrekking tot de zogenaamde tweeverdieners in het vooruitzicht gesteld en is voorts een wijziging van het tarief van de loon- en de inkomstenbelasting per 1 april 1983 voorgesteld, die naast de budgettaire functie ook ten doel heeft het koopkrachtbeeld bij te stellen.

Het onderhavige wetsontwerp strekt tot verwezenlijking van laatstgenoemde tariefwijziging. De maatregel met betrekking tot de inkomens van de zogenaamde tweeverdieners zal bij afzonderlijk wetsontwerp worden voorgesteld.

De budgettaire opbrengst van de tariefwijzigingen bedraagt in 1983 580 mln. op transactiebasis en f 475 mln. op begrotingsbasis.

Vormgeving van de tariefwijziging

Het koopkrachtbeeld dat ontstaat met inachtneming van de in het regeerakkoord vastgelegde beperking van de inflatiecorrectie tot 80 procent achtte het kabinet nog onbevredigend. Ter verbetering van dat koopkrachtbeeld hebben wij ons bereid verklaard tijdelijk een verdergaande verzwaring van het tarief van de loon- en de inkomstenbelasting aan te brengen waarmee tevens een budgettaire opbrengst kan worden verkregen. De mogelijkheden tot het nemen van een tariefmaatregel worden naar ons oordeel qua omvang en vormgeving begrensd door de navolgende factoren. Ook al worden de hoogste inkomens door de maatregel het zwaarst getroffen dan nog is het onontkoombaar dat, wil een enigszins belangrijke opbrengst worden verkregen, de verhoging mede de middeninkomens treft en zelfs ook de inkomens die daar weer onder komen. Toch zullen, gelet op het beoogde koopkrachteffect, de laagste inkomens zoveel mogelijk moeten worden ontzien. Dit neemt niet weg dat er naar ons oordeel een limiet moet worden gesteld aan het steeds steiler worden van de progressie.

De budgettaire, koopkracht- en progressieproblematiek in ogenschouw nemende, achten wij de vormgeving van de thans voorgestelde maatregel het maximaal haalbare. Deze vormgeving behelst:

- inkorting van de 17%-schijf met f 650;
- verhoging van het 40%- t/m 59%-tarief met één procentpunt;
- verhoging van het 64%- en 67%-tarief met twee procentpunten;
- voeging van de oude 70%-schijf bij de nieuwe 69%-schijf.

Ten behoeve van een gelijkmatige tariefopbouw (66%, 69%, 72%) is gekozen voor de oplossing waarbij de 70%-schijf vervalt. Door de aangegeven wijzigingen ontstaat de hieronder weergegeven tabel, waarvan de loonbelasting voor het tweede, derde en vierde kwartaal van 1983 wordt afgeleid.

Schijf	Percentage
0— 9 109	17
9 109— 15 882	26
15 882— 29 353	32
29 353— 41 202	41
41 202— 59 934	51
59 934— 83 980	60
83 980—110 864	66
110 864—210 115	69
210 115 en hoger	72

De effecten van de tijdelijke tariefverhoging voor het jaar 1983 zijn voor gehuwden in tariefgroep 4 op IB-basis als volgt:

Belastbaar in- komen 1983	Tarief 1983 na 80% infla- tietcorrectie	Voorgesteld tijdelijk tarief 1983	Tijdelijke verzwaring (3)–(2)	
			in glds.	in % van het belast- baar inkomen minus belasting
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15 000	388	388	—	—
20 000	1 238	1 238	—	—
30 000	3 659	3 732	+ 73	+ 0,28
40 000	6 859	6 932	+ 73	+ 0,22
60 000	15 184	15 479	+ 295	+ 0,66
£0 000	25 787	26 276	+ 489	+ 0,90
120 000	50 519	51 507	+ 988	+ 1,42

In de bij de brief van 9 december 1982 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden notitie is aangegeven dat het voorstel in de sfeer van het tarief van de loon- en inkomstenbelasting een tijdelijk karakter heeft. De maatregel geldt vooralsnog alleen voor het jaar 1983. Om drie redenen kan wijziging, c.q. vervanging door een andersoortige dekkingsmaatregel, gewenst zijn. In de eerste plaats kan de sociaal-economische situatie, zoals die zich eind 1983 voor het komende jaar (of jaren) laat aanzien daartoe aanleiding geven. In de tweede plaats bevat de maatregel een element van structurele overdekking, dat samenhangt met het van kracht worden in de loop van 1983. Bij de vaststelling van de Miljoenennota 1984 zal derhalve ook de omvang in het totale kader opnieuw moeten worden bezien. In de derde plaats wordt de tijdelijkheid van dit voorstel mede gemotiveerd door de noodzaak het geheel te bezien in het kader van de Contourennota (kamerstuk nr. 17 611, nr. 1).

Ter zake van de koopkrachteffecten van de tijdelijke maatregel willen wij nog het volgende opmerken. Een tijdelijke maatregel ter beïnvloeding van het «koopkrachtbeeld» in enig jaar kan er nooit toe leiden dat de terugkeer tot het oorspronkelijke regime wordt gezien als een structurele wijziging van de koopkracht die in de beoordeling van de koopkrachtmutatie van 1983 op 1984 moet worden betrokken. Immers, de tijdelijke maatregel beoogt slechts in 1983 een eenmalig inkomensoffer te vragen. Wij willen daar thans uitdrukkelijk op wijzen en voor de onjuiste interpretatie waarschuwen.

Artikelsgewijze toelichting

Het tijdelijke karakter van de voorgestelde verhoging komt tot uitdrukking in de aanhef van de artikelen I en II. De verhoging van de loonbelasting geldt voor het tweede tot en met het vierde kwartaal van 1983. De verhoging van de inkomstenbelasting geldt voor het gehele jaar 1983. Zonder nadere maatregel moet voor de automatische inflatiecorrectie per 1 januari 1984 worden uitgegaan van het tarief zoals dat luidt vóór de inwerkingtreding van de onderhavige verhoging. Voor de inkomstenbelasting wordt in artikel I een gemiddeld tarief voorgesteld dat met behoud van het huidige aantal tariefschijven zo nauwkeurig mogelijk is afgestemd op de som van een vierde deel van de uitkomst volgens het in het eerste kwartaal van 1983 geldende loonbelastingtarief en drie/vierde deel van de uitkomst volgens het in artikel II opgenomen loonbelastingtarief voor het tweede tot en met het vierde kwartaal van 1983.

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding